

UDC 378.013

DOI <https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series5.2024.100.16>

Stoliarchuk L. B.

DEVELOPMENT OF MEDIA EDUCATION IN UKRAINE: CURRENT STATE AND PROSPECTS

The article is devoted to studying the role and features of developing media education in today's digital era. The importance of media education in the modern information society is updated, especially its impact on Ukrainian education due to the information war that is being waged in our country. In the context of integrating Ukrainian education into the European space and providing measures for the country's information security, the issue of media education is considered to be relevant.

The rapid development of technologies and access to a large amount of information requires a conscious approach to interaction with the media, the ability to analyze media texts and critically evaluate media messages. The article examines different approaches to interpreting the concept of "media education" and presents the definitions of domestic and foreign scientists. The main goal of media education is determined, which consists in the development of media competence of an individual. It is noted that the task of media education is the formation of skills enabling to critically evaluate media content and the development of a media consumption culture.

The author emphasizes that media education is still at its formation stage in our country. The adoption of the new Concept of the introduction of media education in Ukraine is evidence of the importance of the issue for establishing a democratic society. The article also analyzes the main characteristics of media education, considers the sequence of its stages, and presents the key skills that should be formed in future specialists in the domestic education system.

It was concluded that media education is an essential tool for ensuring information literacy, civic responsibility and the development of educated and conscious citizens able to effectively perceive, analyze and use information for personal and public good.

Key words: *media, media education, media literacy, media competence, media culture, critical thinking, information society, digital age.*

(СТАТТЮ ПОДАНО МОВОЮ ОРИГІНАЛУ)

The wide distribution and global penetration of information technologies, which have become an integral part of modern life, create the need for a responsible approach to their use, and therefore to targeted training of society members by applying suitable approaches to the modern media space, the rules of existence in this space, the principles of its formation, which are already becoming basic competencies for the successful functioning and development of a person in society.

In today's world, where media has a huge impact on our lives, media education is becoming more and more important. It helps people to become more critical and educated citizens, able to analyze media messages and use them for the development of themselves and their society [8] That is why, in the process of integration of Ukrainian education into the European space and provision of state measures regarding the information security of the country, the issue of media literacy of a modern specialist acquires special relevance.

The global goal of any educational system is to prepare the young generation for full participation in all spheres of society. To achieve this goal, the educational process must be organized considering the developmental features of modern society, being characterized by the rapid development of technologies and access to a large amount of information, which makes us vulnerable to manipulation, misinformation and fake news. This is especially relevant for education in Ukraine, where the information war has gained significant momentum nowadays and is a component of Russian war against Ukraine. The education system should provide society's demand for critically thinking, media-literate specialists who are able to effectively use the media environment to solve various professional, public and personal objectives.

For many years, the issue of media education has been studied by linguists both in Ukraine (O. Volosheniuk, S. Honcharenko, V. Ivanov, T. Ivanova, L. Kulchytska, V. Rizun, A. Lytvyn, L. Naidyonova) and abroad (D. Buckingham, K. Worsnop, M. McLuhan, B. McMahon, L. Masterman, J. Potter). It is worth noting that in many countries there exist different approaches to the concept of media education.

It is important to specify an important role that UNESCO played in the formation and development of media education. It is believed that the term "media education" was used for the first time in 1973 at a joint meeting of the Information Sector of UNESCO and the International Film and Television Council. Although some scientists believe that the first curriculum on media education was developed by the Canadian scientist M. McLuhan in 1959, and the active use of media education in the educational process began in the 1960s in Great Britain, Canada, Germany, the USA, and France. Meanwhile, the task of media education was to form an information culture and prepare for life in an information society [2, 182].

The term "media education" is quite complex to define because it has various interpretations and different shades of meaning depending on the context of its use. In a general sense, media education can be defined as a process of education and upbringing aimed at the development of media literacy of an individual, which involves knowledge and understanding of media, as well as the development of critical thinking and the ability to analyze and evaluate information provided through the media. Media education is understood as the process of personality development

and education with the help of media in order to develop a culture of communication with the media, the formation of communicative and creative abilities, critical thinking, the ability to interpret, analyze and evaluate media texts, teaching various forms of self-expression using media technologies. A media-savvy person is a person who is capable of self-disclosure and self-development through the means of media and in the conditions of the media environment, to the manifestation of conscious activity and creativity, which is responsible for the transmission of information and behavioral models [7].

Media education is a field of education that focuses on teaching people of different age groups about different aspects of media and its impact on society. It aims to develop critical thinking and analytical skills in people so that they can be conscious consumers of media, able to analyze and evaluate the information they receive through the media. Media education can also include learning to create one's own media products, such as blogs, videos, photos, and others, so that people can express their thoughts and views through the media.

The result of media education should be an increase in the level of media competence, or it is also called media literacy, which consists of a set of motives, knowledge, skills and opportunities that contribute to the search, use, critical analysis, evaluation, creation and transmission of media texts of various forms and genres, as well as the analysis of complex media functioning processes in society. Thus, the task of media education is the formation of skills that help develop the independent ability to critically evaluate media content and the development of a culture of media interaction. This approach is aimed at preparing a specialist for effective functioning in an information environment where the media play a key role in the formation of opinions, values and behavior.

One of the key characteristics of media education is its focus on personality development. In the context of modern technologies and the proliferation of media opportunities, especially in the online environment, the development of media literacy is becoming increasingly important. People need to be capable to adequately perceive and analyze information, including mass messages, social media, video and other media formats. This will help them avoid consuming fake information, understand media manipulation, and enable a creative approach to using media for learning, development, and communication.

The outstanding media pedagogue and media theorist L. Masterman identified seven reasons that substantiate the priority and relevance of media education in the modern world [10]: 1) High level of media consumption and mass media saturation of modern societies. The growing volume of available information and the spread of media make media an integral part of modern life. 2) Ideological importance of the media and their influence on the consciousness of the audience. The media not only disseminate information, but also shape people's thoughts, values, and perceptions, contributing to the formation of public perceptions and attitudes. 3) Rapid growth in the amount of media information and strengthening of its management mechanisms. The expansion of information distribution channels requires people to be able to effectively filter and analyze the surrounding information. 4) Intensity of media penetration into the main democratic processes. The media influence politics, public opinion and decision-making in society. 5) Increasing the importance of visual communication and information in all fields. Visual content is becoming more and more popular and affects the way information is perceived and transmitted. 6) The need to train students with a focus on compliance with future requirements. Media education helps prepare the young generation for the role of active information consumers and producers. 7) Growing national and international processes of information privatization. The development of media networks leads to an increase in the influence of individual structures on the media space, requiring the development of media literacy to preserve the diversity of opinions and information freedom.

In UNESCO documents, media education is understood as "learning the theory and practical skills of mastering modern means of communication, which are part of a specific, autonomous field of knowledge" [11, p. 8]. UNESCO experts consider media education to be a component of basic human rights, to freedom of expression and the right to information, and they recommend that all countries introduce it into their national educational programs, considering the integration of media literacy into other subjects to be the most effective way.

In the modern educational space of Ukraine, media education is still at the stage of its formation. But the development and adoption of the new Concept of the introduction of media education in Ukraine is not only an important component of the educational modernization, it is evidence of the undeniable significance of media education for modern Ukrainian society in the conditions of world globalization and informatization. As stated in the Concept of the introduction of media education in Ukraine (the new version was approved by the Presidium of the National Academy of Pedagogical Sciences on April 21, 2016), its main goal is to "facilitate the development of an effective media system in Ukraine, which should become the foundation of the country's humanitarian security, development and consolidation of civil society, countering external informational aggression, comprehensive training of children and youth for safe and effective interaction with the modern media system, formation of citizens' media information literacy and media culture, in accordance with their age, individual and other characteristics" [3]. In this document, media education is interpreted as a part of the educational process aimed at forming interaction with the modern mass media system, using both traditional (printing, radio, cinema, television) and modern (computers, mobile communication, Internet) media taking into account information and communication technologies.

Ukrainian scientists also emphasize the importance of media education as a means of forming critical thinking and developing media literacy among young people [1; 5]. It should prepare young people for life in conditions of information oversaturation and teach them to perceive information critically. Special attention is also paid to the

development of non-verbal communication skills and the use of technical means for communication. In particular, A. Lytvyn believes that media education is an important component of modern education and a democratic society, and it should contribute to the formation of critically intelligent and media literate citizens who will be able to actively participate in the life of society and influence its development [4]. The scientist suggests the following sequence of media education stages: mastering the technical means of new media; learning to perceive information from the screen; learning to assess the quality of information; formation of the student's critical thinking; teaching emotional acceptance of works of modern media culture; disclosure of information creation and interpretation technology; creativity by using new media. He believes that in the process of future specialists' information training in educational institutions of Ukraine, it is necessary to develop the following skills: to navigate in the modern media space, to understand the basic principles of functioning of various types of mass media; distinguish information by the level of influence on the individual, analyze and evaluate media messages; decipher and use information encoded in media messages; know the rules of communication culture in the information society and methods of protection against possible negative influences in the process of mass communication; distinguish and apply methods of organizing professional activities using multimedia technology; collect, process, store and transmit information taking into account the priorities of professional activity; independently create media messages in the field of professional activity. Since modern media education is closely related to the informatization of the educational process, of course, the methodological and methodical problems of their implementation must be solved comprehensively.

In addition, I. Naumuk in his article [6] examines the peculiarities of the implementation and significance of the development of media education in Ukraine. The author emphasizes the importance of media education and media literacy, which open numerous advantages for both students and teachers. This contributes to the development of information security assessment skills, the ability to intelligently use information sources, assess their reliability and correlation, as well as correctly organize the information process. Media education opens up wide opportunities for the development of intellectual and creative potential, as well as critical thinking.

However, scholars distinguish media education from education by means of media, arguing that media education aims at knowledge of how media texts are created and disseminated, as well as the development of analytical skills to interpret them and evaluate their content. Media studies is usually related to the practical work of creating media texts, while media education aims to develop critical thinking and media literacy in general. Both approaches have the goal of achieving media literacy, but they are implemented in different ways.

Media education is especially important for the younger generation. The youth today is in constant contact with the media, and their views and beliefs can greatly influence their perception of the world. Nowadays, it is very crucial to teach them to distinguish objective information from fake news, manipulation and propaganda. Media education helps prepare them to interact with media in a critical and conscious way.

Moreover, media education is an important component of modern education, which helps to form critical thinking and develop skills necessary for life in the modern world. It is a system of education aimed at developing media literacy and the ability to critically analyze, understand and use mass media. It covers various aspects: from understanding the media to the ability to distinguish fact from misinformation, creative use of media for one's own purposes, etc. It also involves changing the way of perception by emphasizing the importance of creative work and the accessibility of mass media.

L. Masterman emphasized that the main concept of media education is representation. Most media messages do not reflect reality, but represent it [9]. Media education involves a critical understanding of the media and their impact on society. This presupposes the fact that people are able not only to perceive media messages, but also to analyze them in terms of objectivity, credibility and the values they convey. Another important aspect of media education is the development of creative skills. Creating media products allows people both to use their creativity, as well as learn about media content creation technologies. This can be useful for developing professional skills and increasing employment opportunities in the media industry [8].

It is worth noting that in Ukraine, practice is aimed more at mastering media equipment and using media opportunities in the educational process, and not at the formation of critical thinking and media-independent personality, unlike many Western countries. Therefore, in our opinion, to build an effective media education system is to create a media education system in higher education; develop a number of optional media education programs for students; implement a media literacy course taking into consideration specialized training; develop standards for professional training of media pedagogues and media psychologists for the education system. It is also important to indicate that media education can be implemented through various pedagogical approaches and methods, including formal training in schools and universities, training in out-of-school institutions, online courses, trainings for teachers and parents, media campaigns, etc.

Thus, media education as a branch of education teaches people about various aspects of media and their impact on society. The goal of media education is to develop critical thinking and media literacy, as well as analytical skills, so that people can become conscious media consumers and able to analyze and evaluate the information they receive through the media. The formation of forms and methods of protecting students from the manipulative influence of the media, the development of technologies for orientation in the information flows of a modern globalized society, critical thinking, the ability to fully perceive, analyze and evaluate media texts are the main tasks of modern media

education. In the modern information society, media education is an important tool for ensuring information literacy and responsibility. It promotes the development of educated, conscious and information-competent citizens who are able to effectively perceive, analyze and use information for personal and social development. We believe that a long-term strategy for the development of media education in higher education will contribute to the advancement of media literacy and civic responsibility in the student community.

Bibliography:

1. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997. 373 с.
2. Гуріненко І. Ю. Медіаосвіта як засіб професійної підготовки фахівця цивільного захисту. *Інформаційні та телекомунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи* : зб. наук. праць, частина 1. / за ред. М. М. Козяра та Н. Г. Ничкало. Львів : ЛДУ БЖД, 2009. С. 181–184.
3. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні / за ред. Л. А. Найдьоновой, М. М. Слюсаревського. Київ, 2016. 16 с.
4. Литвин А. Завдання медіаосвіти в контексті підвищення якості професійної підготовки. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2009. № 4. С. 9–21.
5. Медіаосвіта та медіаграмотність : підручник / ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк ; наук. ред. В. В. Різун. Київ : Центр вільної преси, 2012. 352 с.
6. Научук І. Розвиток медіаосвіти в Україні: сучасний стан та вимога сьогодення. *Молодь і ринок*. 2015. № 3. С. 162–166.
7. Скиба М. М. Медіаграмотність майбутніх соціальних педагогів: основні характеристики. *Вісник Черкаського університету*. Черкаси, 2011. Вип. 203. Ч. III. С. 109–113.
8. Feilitzen C. von. Media Education, Children's Participation and Democracy. *Children and Media: Image, Education, Participation*. Goteborg: UNESCO & NORDICOM, 1999. P. 24–26.
9. Masterman L. A Rational for Media Education. *Media Literacy in the Information Age*. New Brunswick and London : Transaction Publishers, 1997. P. 15–68.
10. Masterman L. Teaching the Media. London : Comedia Press, 1988. 341 p.
11. Media Education. Paris : UNESCO, 1984. 211 p.

References:

1. Honcharenko C. U. (1997). Ukrainskyi pedahohichniy slovnyk [Ukrainian Pedagogical Dictionary]. Kyiv : Lybid. 373 s. [in Ukrainian].
2. Hurinenko I. Yu. (2009). Mediaosvita yak zasib profesiinoyi pidhotovky fakhivtsia tsyvilnoho zakhystu [Media education as a means of professional training of a civil defense specialist]. *Informatsiini ta telekomunikatsiini tekhnologii v suchasniy osviti: dosvid, problemy, perspektivy* : zb. nauk. prats, chastyina 1 / za red. M. M. Kozziara ta N. H. Nychkalo. Lviv : LDU BZhD. S. 181–184 [in Ukrainian].
3. Kontseptsiiia vprovadzhennia mediaosvity v Ukraini (2016) [Concept of Implementation of Media Education in Ukraine] / za red. L. A. Naidonovoi, M. M. Sliusarevskoho. Kyiv. 16 s. [in Ukrainian].
4. Lytvyn A. (2009). Zavadannia mediaosvity v konteksti pidvyshchennia yakosti profesiinoyi pidhotovky [Tasks of Media Education in the Context of Improving the Quality of Professional Training]. *Pedagogy and Psychology of Professional Education*. № 4. P. 9–21. [in Ukrainian].
5. Mediaosvita ta mediahramotnist : pidruchnyk (2012) [Mediaeducation and media literacy] / red.-upor. V. F. Ivanov, O. V. Volosheniuk ; nauk. red. V. V. Rizun. Kyiv : Tsentr vilnoy presy. 352 s. [in Ukrainian].
6. Naumuk I. (2015). Rozvitok mediaosvity v Ukrayini: suchasniy stan ta vimoga sogoedennya [Development of media education in Ukraine: current state and current requirements]. *Molod i rynek*. Vyp. 3. S. 162–166 [in Ukrainian].
7. Skyba M. M. (2011). Mediahramotnist maibutnikh sotsialnykh pedahohiv: osnovni kharakterystyky [Media literacy of future social pedagogues: main characteristics]. *Visnyk Cherkaskoho universytetu*. Cherkasy. Vyp. 203. Ch. III. S. 109–113 [in Ukrainian].
8. Feilitzen C. von. (1999). Media Education, Children's Participation and Democracy. *Children and Media: Image, Education, Participation*. Goteborg : UNESCO & NORDICOM. P. 24–26.
9. Masterman L. A. (1997). Rational for Media Education. *Media Literacy in the Information Age*. New Brunswick and London : Transaction Publishers. P. 15–68.
10. Masterman L. (1988). Teaching the Media. London : Comedia Press. 341 p.
11. Media Education (1984). Paris : UNESCO. 211 p.

Столярчук Л. Б. Розвиток медіаосвіти в Україні: сучасний стан і перспективи

Стаття присвячена вивченню ролі та особливостей розвитку медіаосвіти в цифрову епоху сьогодення. Актуалізується важливість медіаосвіти для всіх сфер життя людини в сучасному інформаційному суспільстві, особливо її вплив на українську освіту через інформаційну війну, яка ведеться в нашій державі. Саме тому в контексті інтеграції української освіти в європейський простір та забезпечення державою заходів щодо інформаційної безпеки країни питання медіаосвіти стає особливо актуальним.

Швидкий розвиток технологій та доступ до великої кількості інформації вимагає свідомий підхід до взаємодії з медіа, вміння аналізувати медіатексти та критично оцінювати медіаповідомлення. У статті розглянуто різні підходи до інтерпретації поняття «медіаосвіта» та подано дефініції вітчизняних і зарубіжних вчених. Визначено основну мету медіаосвіти, яка полягає в розвитку медіакомпетентності чи медіаграмотності особистості. Зазначено, що завданням медіаосвіти є формування навичок, які допомагають покращувати здатність критично оцінювати медіаконтент, і розвиток культури споживання медіа.

Автор наголошує, що медіаосвіта є важливим компонентом сучасної української освіти, проте ще знаходиться на етапі свого формування в нашій державі. Прийняття нової Концепції впровадження медіаосвіти в Україні є свідченням важливості медіаосвіти для формування сучасного демократичного суспільства в Україні. У статті

також проаналізовані основні характеристики медіаосвіти, розглянута послідовність етапів медіаосвіти та подані ключові вміння та навички, які мають бути сформовані у майбутніх фахівців в системі вітчизняної освіти.

Зроблено висновок, що медіаосвіта є важливим інструментом для забезпечення інформаційної грамотності, громадянської відповідальності та розвитку освічених та свідомих громадян, здатних ефективно сприймати, аналізувати та використовувати інформацію для особистого і суспільного блага.

Ключові слова: медіа, медіаосвіта, медіаграмотність, медіакомпетентність, медіакультура, критичне мислення, інформаційне суспільство, цифрова епоха.

УДК 373.5.016:796.323.2:[37.042:612.76

DOI <https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series5.2024.100.17>

Юзковець І. О., Кравченко Т. П.

ОЦІНКА ФІЗИЧНОЇ І ТЕХНІЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ БАСКЕТБОЛІСТІВ 10–11 РОКІВ НА ЕТАПІ ПОЧАТКОВОЇ ПІДГОТОВКИ

Зважаючи на умови сьогодення, погіршення стану здоров'я і зниження рівня фізичної підготовленості учнів, актуальним завданням фізичного виховання є використання інноваційних технологій в навчанні. Основною метою фізичного виховання у школі, зазначають фахівці, є набуття досвіду практичної діяльності в рухах, формування стійкої мотивації до здорового способу життя. На сьогодні вітчизняними науковцями приділяється велика увага розробці інновацій у сфері фізичної культури і спорту. Для підвищення мотивації учнів до уроків фізичної культури вчені пропонують вчителям використовувати нетрадиційні засоби, методи і форми проведення занять. Але, впровадження інноваційних технологій в процес шкільного фізичного виховання все ще залишається обмеженим, недостатнім є застосування цікавих для дітей видів рухової активності. Достатньо ефективним, на нашу думку, є застосування в процесі фізичного виховання школярів інноваційних засобів баскетболу, що і обумовлює актуальність нашого дослідження.

Отримані нами дані свідчать, що всі фізичні здібності, не враховуючи витривалість, мають великі темпи приросту у досліджуваних груп дітей, що буде обумовлювати необхідність планування більшої кількості вправ цієї спрямованості. Використання елементів баскетболу на заняттях потребує дотримання методичних рекомендацій (інтервали відпочинку, тривалість та інтенсивність виконання вправ, інтервали відпочинку).

Вправи для навчання техніко-тактичних дій баскетболу були спрямовані не тільки на оволодіння технікою елементів гри на всіх етапах навчання (від рухового уміння до навички), але й на одночасний розвиток фізичних здібностей, що обумовлює застосування методу поєданої фізичної й технічної підготовки. З цією метою були розроблені вправи для оцінки фізичної та тактичної підготовки баскетболістів 10–11 років в процесі навчання елементам баскетболу.

Ключові слова: методика, баскетбол, фізичні здібності, баскетболісти, вправи.

Для виховання гармонійно розвиненої особистості невід'ємною складовою частиною педагогічного процесу є фізкультурно-оздоровча робота в школі. Для покращення й збереження здоров'я потрібне постійне та достатнє фізичне навантаження [6]. Здоров'я дітей та підлітків є проблемою першочергової важливості, оскільки воно визначає майбутнє країни, генофонд нації, науковий та економічний потенціал суспільства, забезпечує сталий національний розвиток. Ефективним засобом збереження й удосконалення здоров'я виступає фізичне виховання, яке є важливою складовою забезпечення повноцінного розвитку дітей і молоді, зміцнення їхнього здоров'я, формування здорового способу життя. Необхідність удосконалення процесу фізичного виховання у школі обумовлюється погіршенням стану здоров'я учнів. Численними дослідженнями встановлено, що протягом всього періоду навчання у школі збільшується кількість відхилень у стані здоров'я дітей і хронічних захворювань, погіршуються показники фізичного й психічного розвитку дітей і підлітків [4]. Як зазначає Т. Ю. Круцевич (2017), основною метою фізичного виховання у молодшій школі є набуття досвіду практичної діяльності в школі рухів, формування стійкої мотивації до здорового способу життя [11, 12]. У теперішній час вітчизняними науковцями приділяється велика увага розробці інновацій у сфері фізичної культури і спорту. Для підвищення мотивації учнів до уроків фізичної культури вчені пропонують вчителям використовувати нетрадиційні засоби, методи і форми проведення занять. У науковій літературі представлені результати низки наукових досліджень, присвячених проблемі застосування інноваційних технологій у системі фізичного виховання молодших школярів [11, 12, 18].

Досить цікавим є дисертаційне дослідження О. М. Саїнчук [10], яка розробила програму фізкультурно-оздоровчих занять скандинавською ходьбою для дітей молодшого шкільного віку. Запропонована програма враховувала рекомендації експертів Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) щодо необхідної кількості рухової активності для здоров'я дітей цього віку; її фундаментальне наповнення та основні принципи враховували передовий вітчизняний та закордонний спортивний досвід, який свідчить про доцільність використання навантажень переважно аеробної спрямованості (що є характерними для скандинавської ходьби), інтенсивність яких не повинна перевищувати порогових значень анаеробного обміну.